

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Idy Hanzelovej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Ľubice Filovej, v právnej veci navrhovateľky **A. P.**, zastúpenej A., proti odporkyňi **Sociálnej poisťovni, ústredie**, Ul. 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, o predčasný starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č.k. 3Sd/86/2008-53 z 22. apríla 2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 22. apríla 2009, č.k. 3Sd/86/2008-53, **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom konania náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom krajského súdu bolo potvrdené rozhodnutie odporkyne z 18.9.2008 č. X., ktorým zamietla žiadosť navrhovateľky o predčasný starobný dôchodok z dôvodu, že suma tohto dôchodku by nebola vyššia, ako 1,2 násobok sumy životného minima. Odporkyňa vychádzala zo skutočnosti, že k 1.1.2004 získala navrhovateľka 11 810 dní dôchodkového poistenia a suma predčasného starobného dôchodku by bola 3 012,- Sk mesačne. Krajský súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol o.i. k spornému obdobiu od 1.6.1995 do 31.12.2003 nasledovné:

„Vymeriavací základ za obdobie od 1.6.1995 do 31.12.2003 bol navrhovateľke stanovený s prihliadnutím na maximálny možný vymeriavací základ v danom období v súlade s právnou úpravou aplikovateľnou na konkrétne obdobie, a teda ho nebolo možné určiť iba podľa predloženého platobného dekrétu – dodatku č. 1/94 zo 14.9.1994 k zmluve o mzdových podmienkach.

Ohľadne započítania náhrady mzdy plynúcej z neplatného skončenia pracovného pomeru odporkyňa správne postupovala v závislosti od toho, kedy bola táto náhrada mzdy vyplatená, bez ohľadu na to, za aké obdobie skutočne patrí. Z § 61 zákona o sociálnom poistení vyplýva, že podmienkou na započítanie náhrady mzdy plynúcej z neplatného skončenia pracovného pomeru, ktorá bola vyplatená po 31.12.2003, je skutočnosť, či bolo, resp. malo byť z predmetnej mzdy zaplatené poistné na dôchodkové poistenie. S účinnosťou od 1.1.2004 je podľa § 61 zákona o sociálnom poistení osobným vymeriavacím základom úhrn vymeriavacích základov za kalendárny rok, za ktorý sa zaplatilo, alebo sa považuje za zaplatené poistné na dôchodkové poistenie. Podmienkou započítania mzdy plynúcej z neplatného skončenia pracovného pomeru je teda skutočnosť, či bolo, resp. malo byť z predmetnej mzdy zaplatené poistné na dôchodkové poistenie.

Do vymeriavacieho základu zamestnanca v rozhodujúcom období, ktorý sa podľa § 138 ods. 1 písm. c/ zákona o sociálnom poistení považuje za náhradu mzdy plynúcu z neplatného skončenia pracovného pomeru, sa v súlade s § 138 ods. 2 zákona o sociálnom poistení nezahŕňajú plnenia poskytnuté zamestnávateľom po skončení pracovného pomeru.

Uznesením Krajského súdu Košice zo 17.5.1999 č.k. 1K 5/99-8 bol na majetok spoločnosti F. vyhlásený konkurz a konania o náhrade mzdy plynúcej z neplatného skončenia pracovného pomeru podľa § 14 ods. 1 písm. d/ zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní boli prerušené. Uznesením Krajského súdu Košice z 24.11.2003 č.k. 1K 5/99-54 bol konkurz na majetok spoločnosti F. zrušený a následne bola spoločnosť vymazaná z obchodného registra, čím podľa § 68 ods. 1 Obchodného zákonníka zanikla, a teda aj konania o náhrade mzdy plynúcej z neplatného skončenia pracovného pomeru boli zastavené.

Vzhľadom na uvedené nebola navrhovateľke rozhodnutím súdu priznaná náhrada mzdy plynúca z neplatného skončenia pracovného pomeru, a teda nebola navrhovateľke ani vyplatená, preto ju nebolo možné započítať na dôchodkové účely.

Navrhovateľka žiadosťou zo dňa 13.9.2004 požiadala o priznanie predčasného starobného dôchodku k 1.1.2004, čiže rozhodujúce obdobie bolo určené podľa § 63 ods. 7 zákona o sociálnom poistení, preto nebolo možné prihladiť k vymeriavaciemu základu za rok 2004 a prvé dva mesiace roku 2005.

Keďže preskúmané rozhodnutie bolo vydané v rámci návrhového konania, odporkyňa bola pri rozhodovaní viazaná návrhom a skutkovým stavom platným ku dňu podania návrhu. Nebola ex offio povinná skúmať, či v priebehu správneho konania došlo k zmene skutočností rozhodujúcich pre priznanie predčasného starobného dôchodku, a navrhovateľka na zmenu, ktorá podľa nej nastala dňa 1.6.2007, ani sama v priebehu správneho konania neupozornila. Napokon zo samotného ust. § 67 ods. 1 písm. b/ zákona o sociálnom poistení (účinný do 31.12.2007) vyplýva, že odporkyňa sumu predčasného starobného dôchodku zisťuje ku dňu, od ktorého sa požiadala o jeho priznanie a nie je povinná túto podmienku skúmať až do dňa vydania rozhodnutia, ako to uvádza právny zástupca navrhovateľky.

K námietke navrhovateľky, že dňa 6.4.2009 požiadala o priznanie predčasného starobného dôchodku odo dňa 1.6.2007, pričom k uvedenému dátumu spĺňa všetky podmienky stanovené v § 67 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení platnom a účinnom ku dňu 1.6.2007, súd uvádza, že o opätovnej žiadosti navrhovateľky je správny orgán povinný rozhodnúť v samostatnom konaní, ktoré nie je v súčasnosti predmetom súdneho preskúmania zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu“.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka odvolanie a žiadala jeho zrušenie a vrátenie veci na ďalšie konanie. Navrhovateľka v bode II a III odvolania uviedla: „Je potrebné rozlišovať medzi vznikom nároku na predčasný starobný dôchodok a vznikom nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku. Vznik nároku na predčasný starobný dôchodok nie je a nemusí byť časovo zhodný so vznikom nároku na jej výplatu. Dôvodom je, že nárok na predčasný starobný dôchodok vzniká splnením zákonných podmienok bez ďalšej právnej skutočnosti, avšak nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku si vyžaduje uplatnenie tohto nároku formou podania žiadosti.

Žalobkyňa si uplatnila nárok na predčasný starobný dôchodok a jeho výplatu prvýkrát dňa 13.9.2004.

Žalobkyni vznikol nárok na predčasný starobný dôchodok ku dňu 1.6.2007, nakoľko k tomuto dátumu spĺňa všetky nasledovné podmienky stanovené v § 67 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení platnom a účinnom ku dňu 1.6.2007 (ďalej aj ako „zákon o sociálnom poistení“):

- a) žalobkyňa bola dôchodkovo poistená najmenej 10 rokov,
- b) suma predčasného starobného dôchodku ku dňu, od ktorého požiadala o priznanie predčasného starobného dôchodku, prevyšuje 1,2 násobok sumy životného minima (pozn. výška predčasného starobného dôchodku žalobkyne, na ktorý jej vznikol nárok, je vo výške 6 698,- Sk, pričom suma životného minima odo dňa 1.7.2007 je vo výške 5 130,- Sk).

Žiadosť o predčasný starobný dôchodok si žalobkyňa uplatnila dňa 13.9.2004 a dňa 6.4.2009. Na základe uvedeného je zrejmý dátum, od ktorého žalobkyni vznikol nárok na predčasný starobný dôchodok (pozn. dňa 1.6.2007) ako aj dátum, od ktorého vznikol žalobkyni nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku (pozn. dňa 6.4.2009).

Podľa § 172 ods. 1 zákona o sociálnom poistení na konanie vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia sa nevzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov. Konanie o predčasnom starobnom dôchodku začalo dňa 13.9.2004, pričom podľa § 185 ods. 3 zákona o sociálnom poistení prebieha len jedno konanie o predčasnom starobnom dôchodku, v ktorom bola žalovaná povinná prihliadať na právne relevantné skutočnosti, a to vznik nároku na predčasný starobný dôchodok a vznik nároku na jeho výplatu. Žalobkyni pritom pred dňom vydania napadnutého rozhodnutia vznikol nárok na predčasný starobný dôchodok, čo je nepochybne preukázané splnením podmienok.

Bolo povinnosťou žalovaného správne určiť vymeriavacie základy žalobkyne a tieto zohľadniť pri posudzovaní splnení podmienok nároku na starobný dôchodok. Neobstojí preto tvrdenie žalovaného, že na vymeriavacie základy za rok 2004 a prvé tri kalendárne mesiace roku 2005 nebolo možné prihliadať. Zvlášť, ak po ich zohľadnení vznikol žalobkyni nárok na

predčasný starobný dôchodok. Tento záver žalovaného nemá oporu v úprave zákona o sociálnom poistení.

Napriek tomu, že žiadosť o predčasný starobný dôchodok bola podaná po dni 1.1.2009, je potrebné na uplatnený nárok žalobkyne aplikovať ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení platnom a účinnom do dňa 31.12.2007. S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti je zrejmé, že žalobkyni vznikol nárok na predčasný starobný dôchodok odo dňa 1.6.2007“ (koniec cit. odvolania).

Odporkyňa žiadala prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd, ako súd odvolací, preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné. Súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 250l ods. 2 v spojitosti s § 250ja ods. 2 OSP.

Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožňuje s dôvodmi rozhodnutia krajského súdu a považuje toto rozhodnutie za vecne správne. Preto odvolaním napadnutý rozsudok podľa § 219 ods. 1, 2 OSP potvrdil. Odvolací súd pritom podčiarkuje, že navrhovateľka ku dňu, od ktorého požiadala o priznanie predčasného starobného dôchodku, t.j. k 1. januáru 2004, nespĺnila podmienku nároku podľa § 67 ods. 1 písm. b/ zákona v znení účinnom do 1. augusta 2006. Rozhodnutím z 18. septembra 2008 jej bola zamietnutá žiadosť o predčasný starobný dôchodok zo dňa 9. septembra 2004.

K námietke týkajúcej sa započítania vymeriavacích základov za rok 2004 a za prvé tri kalendárne mesiace roku 2005 odvolací súd uvádza, že navrhovateľka požiadala o priznanie predčasného starobného dôchodku k 1. januáru 2004. Podľa § 63 ods. 7 zákona v znení účinnom do 30. júna 2005, rozhodujúce obdobie na zistenie priemerného osobného mzdového bodu sú kalendárne roky pred rokom, v ktorom boli splnené podmienky nároku na dôchodkovú dávku, s výnimkou kalendárnych rokov pred 1. januárom 1994, ak tento zákon neustanovuje inak.

Rozhodujúcim obdobím na určenie priemerného osobného bodu v súlade s § 63 ods. 7 zákona v znení účinnom do 30. júna 2005 je obdobie kalendárnych rokov 1994 až 2003. Na

účely výpočtu sumy predčasného starobného dôchodku preto nebolo možné prihliadať na vymeriavacie základy za rok 2004 a za prvé tri kalendárne mesiace roku 2005.

Nemožno zohľadniť ani námietku týkajúcu sa vzniku nároku navrhovateľky na predčasný starobný dôchodok k 1. júnu 2007, kedy podľa tvrdenia navrhovateľky splnila všetky podmienky stanovené v § 67 ods. 1 zákona v znení platnom a účinnom ku dňu 1. júna 2007.

Navrhovateľka v čase, kedy jej podľa jej tvrdenia vznikol nárok na predčasný starobný dôchodok, t.j. 1. júna 2007, o predčasný starobný dôchodok nepožiadala. Nesplnila preto podmienky nároku na predčasný starobný dôchodok stanovené v § 87 ods. 1 zákona v znení zákona č. 310/2006 Z.z.. Navrhovateľka o priznanie predčasného starobného dôchodku k 1. júnu 2007 požiadala až žiadosťou zo dňa 6. apríla 2009.

Podľa § 67 ods. 3 zákona v znení zákona č. 310/2006 Z.z. nárok na predčasný starobný dôchodok podľa odsekov 1 a 2 vzniká najskôr odo dňa podania žiadosti o predčasný starobný dôchodok. Žiadosť o predčasný starobný dôchodok môže poistenec podať v kalendárnom roku najviac dvakrát.

O žiadosti navrhovateľky o predčasný starobný dôchodok zo dňa 6. apríla 2009 má byť rozhodnuté v samostatnom konaní, ktoré nie je predmetom tohto konania.

Nemožno súhlasiť s námietkou navrhovateľky, že konanie o predčasnom starobnom dôchodku začalo dňa 13. septembra 2004, pričom podľa § 185 ods. 3 zákona o sociálnom poistení prebieha len jedno konanie o predčasnom starobnom dôchodku, v ktorom bola žalovaná povinná prihliadať na vznik nároku na predčasný starobný dôchodok aj k 1. júnu 2007.

Podľa § 185 ods. 3 zákona za deň uplatnenia nároku na dôchodkové dávky a úrazové dávky okrem úrazového príplatku, rehabilitačného a rekvalifikačného a nároku na ich výplatu sa považuje deň, keď fyzická osoba prvýkrát požiadala príslušnú organizačnú zložku Sociálnej poisťovne o spísanie žiadosti o priznanie dávky.

Navrhovateľka si uplatnila nárok na predčasný starobný dôchodok dňa 9. septembra 2004, kedy prvýkrát požiadala príslušnú pobočku o spísanie žiadosti o priznanie predčasného starobného dôchodku od 1. januára 2004. Na základe uvedenej žiadosti bolo zahájené konanie, ktoré sa končí vydaním právoplatného rozhodnutia v uvedenej veci.

Podľa § 250k ods. 1 á contr. v spojitosti s § 250l ods. 2 OSP navrhovateľke nepatrí náhrada trov odvolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júna 2010

JUDr. Ida Hanzelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Anna Koláriková